

Å få budskapet fram til mange

Et kritisk språkblikk på Rødts hovedløpeseddel 2025

GAD 170625

Lørdag 14. juni hadde Rødt nasjonal aksjonsdag. Et stort antall aktivister var ute på gater og torg, og mange delte nok for første gang ut det som er omtalt som **Rødts hovedløpeseddel** fram til valget. Den er riktig fin, synes jeg.

Men ting kan alltid bli bedre, så nå har jeg lest den med mitt aller mest kritiske blikk. Bakgrunnen er at det er veldig lett for meg å skrive en tekst slik at jeg (og folk som meg) forstår den. Det som er vanskelig, er å gjøre det sånn at andre forstår. Enda verre er det om «alle» skal forstå, slik meninga vel er med en slik allmenn løpeseddel.

Mange av oss i partiet er trent både i skriving og lesing, og vi kjenner Rødts politikk godt. Da er det ikke så vanskelig å få med seg det som står i løpeseddelen. Men dette er altså en tekst som skal nå mange flere, og da kan sjøl små detaljer få det til å butte. Det kan særlig være for folk med lesevansker eller svake norsk-kunnskaper, men også for dem som er uvant med å lese politiske tekster. Mye kan gjøres for å få ting lettere. Denne detaljerte gjennomgangen kan kanskje gjøre flere oppmerksom på hvordan de skriver. Noen steder har jeg forslag til endringer, men ikke over alt. Når en har liten plass, er det ikke sikkert alle problemer kan løses.

Det er viktig å vite at lesing gjerne begynner med å sette sammen bokstaver. For de fleste fortsetter det med å kjenne igjen heile ord og ordgrupper. Uvanlige bokstavkombinasjoner og fremmede ord får da lesinga til å stoppe opp. Om vi vil ha budskapet fram til mange, må vi sørge for at det ikke blir for mange slike stopp undervegs.

Forsida

Allerede slagordet på forsida er litt vrient, ja, faktisk en liten utfordrer:

Bokstavene **RDR** er en uvant kombinasjon, og dette kan stoppe noen. Kanskje særlig når Maries hode stanger oppi og forstyrrer lesinga. Noen leseforskere mener at store bokstaver kan by på større problemer enn små. Kanskje hadde **rdr** vært lettere.

Ei ikke-språklig innvending mot denne forsida er at det ikke står hvem denne staute utfordreren er. Tar Rødt det for gitt at alle kjenner igjen

partilederen? (Navnet står ved et annet bilde inni folderen, men dit er det ikke alle som kommer.)

Forsida har også en sirkel med tre politiske budskap:

Disse er korte og greie. *Forskjells-Norge* er saktens et litt rart uttrykk for mange, men det er tross alt et varemerke for Rødt, så det får passere. Det er bittelitt uheldig at en blander et «negativt» utsagn med to «positive». Med litt uflaks så oppfatter noen «Kamp mot» som overskrift for tre saker. Det er kanskje søkt, men litt større linjeavstand mellom de tre sakene kunne gjort det tydeligere.

Arbeidslivet

Faste, trygge jobber og rettferdig pensjon

Dette er ei lang og ordrik overskrift, og adjektiv er delt fra tilhørende substantiv to ganger (linjeskift). Det gir ikke straks beskjed om hva sida handler om. Overskrifta må leses ord for ord. Vi kunne godt klart oss med bare «faste» eller bare «trygge»

jobber. Kanskje «faste jobber og trygg pensjon» hadde vært noe. Det er mulig at «rettferdig» er et viktig kodeord for noen som jobber med pensjon, men brødteksten forklarer ikke hva det er.

Arbeidsfolk er de virkelige verdiskaperne og fortjener å sitte igjen med mer av verdiene de skaper. Det er urettferdig at det å eie aksjer eller å arve lønner seg mye mer enn hardt arbeid.

«De virkelige verdiskaperne» er et nytt uttrykk som Rødt har tatt i bruk som motvekt mot Høyre-propagandaen om de stakkars rikingene

som jages ut av det landet der de har skapt så mye verdier. Det er god polemikk.

Videoserien om vanlige folk på jobb er strålende. Mimir bringer dette flott videre i Youtube-debatten med «Gutta». Men de fleste leserne har nok ikke denne konteksten, og da er jeg redd for at ordet *verdiskaperne* er nytt og uvanlig for mange, en lesestopper. Det er mye lettere å lese om det står: «Det er arbeidsfolk som skaper verdiene, ...». Ordet *urettferdig* er også litt vrient. Det er faktisk mye greiere med *ikke rettferdig*, eller kanskje *ikke riktig* eller ganske enkelt *galt*.

Rødt vil stanse løsarbeid og useriøse arbeidsgivere som undergraver faste ansettelse og fagbevegelsen.

Rettskrivingsnerden (langt, ukjent ord) påpeker at det burde være komma foran «som». For Rødt vil jo stanse alle useriøse arbeidsgivere, og ikke bare dem som undergraver faste ansettelse. Jeg er usikker på hvor kjent ordet *løsarbeid* er, men lar det passere.

Og når du blir syk eller pensjonist etter et langt liv i arbeid, skal du slippe å havne under fattigdomsgrensen, slik altfor mange gjør i dag.

Fattigdomsgrensen er et unødig komplisert ord.

«Være fattig» er greiere. For så vidt synes jeg «etter et langt liv i arbeid» er både nødvendig og

uriktig. Jeg skjønner at det knytter an til det som står ellers om arbeidsfolks harde innsats. Men de andre da, som ikke klarte et langt liv i arbeid?

RØDT JOBBER FOR:

- Styrking av retten til hele, faste stillinger. Få vekk bemanningsbransjen.
- Å forsvare og forbedre sykelønnsordningen.
- Opptrapping av pensjonene og velferdsstatens minsteytelser, så ingen lever under fattigdomsgrensen.

Her er det mange vriene ord:

bemanningsbransjen, sykelønnsordningen, velferdsstaten, minsteytelser og altså

fattigdomsgrensen. Noen av disse er kodeord for dem som er spesielt interesserte i faglig politikk,

men trenger vi dem i denne allmenne løpeseddelen? Raskt alternativ:

- At flere skal ha rett på fast jobb (hos den de faktisk jobber for)
- Å forsvare og forbedre sykelønna
- Bedre pensjoner, sånn at ingen skal være fattige

Palestina

Fritt Palestina

Folkemordet på Gaza må ta slutt. Hvis ikke statsledere må følge folkeretten, er det den sterkeste rett som gjelder. Norge må gjøre mye mer for å presse Israel.

Det tok kun dager fra Russland invaderte Ukraina til finansministeren instruerte Oljefondet om å trekke seg ut av Russland. Hvorfor skjedde ikke det samme med Israel?

Befriende enkel og grei overskrift. Første setning er nok ok, men den mangler et handlende subjekt. Hvem er det som må slutte med folkemord? Hvem er det som skal få dem til å slutte? Svaret kommer i tredje setning. Tydeligere om dette flyttes opp: «Norge må gjøre mye mer for å få Israel til å slutte med folkemordet på Gaza.» Andre

setning er ei slags filosofisk betraktning. Det er uklart hva det politiske budskapet er. (I den nynorske versjonen er det noe feil: «..., er retten til det den sterkaste som gjeld»)

Setninga om Russland er unødig presis og komplisert. Heller: «Det tok bare få dager fra Russland invaderte Ukraina til regjeringa trakk Oljefondet ut.» Siste setning bør ikke stille et spørsmål, men fastslå Rødts mening.

RØDT JOBBER FOR:

- Full boikott av Israel. Oljefondet må ut.
- Å stanse salg av norske våpen, deler og militært utstyr til Israel.
- Straffeforfølgelse av folkemord og krigsforbrytelser.

Er det nødvendig å ha med «deler» i andre punkt? *Straffeforfølgelse* er et veldig vanskelig ord. «Straff krigsforbryterne» er kanskje for enkelt?

Demokrati

Mer folkestyre, mindre elitestyre

Denne sida synes jeg er vanskelig å få grep om. Det er mye rart som sauses sammen. EU og helseforetaka, samme ulla, liksom. Og det er saktens et fint polemisk poeng, men jeg trur

ikke leserne får tak på det når det framstilles såpass vagt. *Elitestyre* er også et påfunn av et ord, og sjøl om det er lesbart, er budskapet i overskrifta rart: Mener vi at det er greit elitestyre bare det er mindre av det?

I verden rundt oss ser vi hvordan et knippe oligarker skaper et fåmannsvelde og beriker seg selv.

En elite innen EU, embetsverk og offentlige foretak får stadig mer makt, uten å ha blitt valgt.

Rødt vil flytte makt vekk fra eliten og gjenreise folkestyret.

Både *oligarker* og *fåmannsvelde* er håpløse ord i en tekst for folk flest. Å *berike seg* er også pussig ordbruk. Hvorfor snakker vi om en «elite innen EU»? Er dette noe annet enn EU i seg sjøl?

Embete er et ord som nesten ikke brukes lenger, og heller ikke *embetsverk*. Hvorfor plukker Rødt

dem fram fra glemselen? Hvor mange skjønner hva som menes med «offentlige foretak»? Dersom det er styringa av helsevesenet det siktes til, så si det! Eller er det havnevesenet? Eller Statnett? Og hva betyr det i denne sammenhengen å «gjenreise folkestyret»? Når var det egentlig vi hadde dette folkestyret som skal gjenreises?

RØDT JOBBER FOR:

- Fortsatt nei til EU.
- Å erstatte EØS med en ordinær og balansert handelsavtale.
- Flytting av makt fra ikke-valgte i foretak, topper i offentlig forvaltning og overnasjonale organer til folkevalgte.

Kulepunkt 3 svarer på noen av spørsmåla mine over, men på en ganske komplisert måte. Og er det ikke egentlig slik at disse toppene i offentlig forvaltning har fått si makt gjennom vedtak i folkevalgte organ? Skal Rødt forby delegering?

Jeg synes det er vanskelig å skjønne hva Rødt vil fram til.

De to første kulepunktene er greiere. Men er det nødvendig å ha med «ordinær og balansert»? Gjør det punktet klarere?

Tannhelse

Gratis tannhelse

Hos fastlegen har vi frikort, men hos tannlegen er det kun bankkortet som gjelder. Det har skapt et Forskjells-Norge innenfor tannhelse. En ordentlig tannhelsereform er derfor en av våre viktigste kampsaker.

RØDT JOBBER FOR:

- Egenandelstak på 2.500 kr. for alle hos tannlegen.
- At alle skal ha rett på akutt tannhelsehjelp.
- God tannhelsehjelp i hele landet.

Dette er en ganske grei tekst. Lange ord som *tannhelsereform*, *egenandelstak* og *tannhelsehjelp* kunne vi nok unngått med litt omtanke.

Rødt har nå blitt så glad i begrepet *Forskjells-Norge* at det ikke holder å si at det er store forskjeller. Dette bidrar nok til Rødts merkevarebygging, men lettlest er

det ikke.

Det er forresten ikke sant at vi har frikort hos fastlegen. Vi må ut med mye over 3000 kroner før kortet dukker opp. Og om det skal være et separat tak for tannlege, så er vi et godt stykke unna den gratis tannhelsen som overskrifta lover.

Er det nødvendig med begge de to siste punktene?

Dette er forresten baksida på folderen, og den sida har bilde av valgdistriktets førstekandidat. Men navnet mangler også her.

Strøm

Makspris på strøm

Strøm skal være et fellesgode – ikke noe vi må kjøpe til ustabile og skyhøye priser fra en børs.

Gjennom 100 år har vi bygd landet på fornybar vannkraft, til nytte for både folk og næringsliv. Det kan vi heldigvis fortsette med. Da må vi sikre nasjonal, demokratisk kontroll over krafta.

Dette er bra tekst. Jeg ville kanskje ha strøket «fra en børs». Det gir ikke så mye tilleggsinformasjon. Og kan hende skifta ut «noe» med «en vare».

Pronomenet *vi* er imidlertid farlig i tekster, for det er nesten alltid uklart hvem som er *vi*. Det er uklart både for den som skriver og for den

som leser. Og da er det risiko for at det tolkes ulikt. (Nynorskutgaven sier at vi har «bygd landa», altså i flertall.)

RØDT JOBBER FOR:

- En makspris på strøm, basert på hva den koster å produsere.
- Ingen nye utenlandskabler.
- Veto mot EUs 4. energimarkedspakke.
- Storstilt satsing på energieffektivisering.
- Stans av nye vindkraftanlegg. Ta vare på naturen.

Her i kulepunktene er det mange altfor lange og vriene ord: *utenlandskabler*, *energimarkedspakke*, *energieffektivisering*, *vindkraftanlegg*. De som har fulgt strømdebatten, kjenner orda, men det er langt

fra alle. Dette vil nok butte mot for noen lesere, og uansett vil betydninga være ukjent. Til og med det bittelille ordet *veto* kan være nytt for enkelte. Så hvorfor bruke det?

Jeg har hørt og lest flere ganger at Rødt-politikere forteller hva det koster å produsere strøm i Norge, og hva partiet mener maksprisen bør være. Hvorfor er vi så lite konkrete her? (Men mer konkret et annet sted i brosjyren.)

Utfordreren

I motsetning til de fem andre tekstsidene handler denne sida ikke om én sak. Sånn sett kan den se ut som ei oppsummering av teksten ellers. Men innholdet er mye om Rødt som en utfordrer, og kanskje er den ment som ei fordypning av slagordet på forsida. En ulempe ved løpesedler som denne – i folder-format – er at vi har mindre kontroll med rekkefølgen sidene leses i, og dermed kan sammenhenger forsvinne.

Når forskjellene øker er Rødt utfordreren som trengs

Budskapet (som mangler et komma etter «øker») er både langt og uklart. Hva eller hvem er det Rødt utfordrer, og hva utfordrer vi til? Er det bare når (eller fordi) forskjellene øker, at Rødt trengs? Her er det altså to saker som er pressa inn: at

forskjellene øker, og at Rødt trengs. Det kunne sies enkelt: «Forskjellene øker – Rødt trengs». Men så skal en altså ha med denne utfordreren også. La meg bare fastslå at dette er vanskelig å få til på en god måte.

Et sterkt Rødt trengs for å drive fram faktisk forandring. Visste du at det var vi som stilte forslag på Stortinget som førte til faste ansettelse framfor innleie fra bemanningsbransjen på byggeplassene på Østlandet? Det samme gjelder Norges anerkjennelse av Palestina. Din stemme gir oss styrken til å få til mer.

Det er en god ide å fortelle om konkrete ting Rødt har fått til på Stortinget. Men må det gjøres så innfløkt? Andre setning går over fire linjer og inneholder 24 ord. Etter ordet «førte» kommer det fem

preposisjonsuttrykk på rekke og rad. Det er nok presist, men ganske ugjennomtrengelig.

Setninga om Palestina er mye enklere, men også her gjelder at verb ofte er bedre en substantiv (Norges anerkjennelse → at Norge anerkjente). I første setning undres jeg over om ordet «faktisk» har noen egentlig betydning (*faktisk forandring*), men det tøffer jo opp setninga en smule. Politisk savner jeg litt ydmykhet i dette avsnittet – vi kunne ha nevnt fagforeningenes og aktivistenes innsats.

Nå går prisene opp. Det samme gjør overskuddene til dagligvarekjedene og bankene. Folk flest fortjener å sitte igjen med *mer*. Mer penger, mer makt og mer framtidstro.

Andre partier har fått mange sjanser, men forskjellene har bare fortsatt å øke. Nå er det på tide å stemme på en utfordrer.

Dagligvarekjedene er et vrient ord. Mulige varianter kunne vært de store kjedene eller matbutikkene, sjøl om det er noe mindre presist. Ellers er det mye bra med disse avsnitta. Jeg er likevel litt skeptisk til «sitte

igjen med». Det har litt stakkarslig og passivt preg (– så satt hun da der, men litt penger og framtidstro hadde hun tross alt).

RØDT JOBBER FOR:

- At tannlege ikke skal koste mer enn fastlege.
- Makspris på strøm på 35 øre/kwh for både folk og bedrifter.
- Lavere skatt på vanlige og lave inntekter.

Prisverdig klar tale. Det er likevel litt rart at det her er andre krav om strøm og tenner enn det som står ellers i brosjyren. Ikke i direkte motsetning, men litt rart.

Til slutt: Dette er en fin løpeseddel. Del den ut både her og der.

Men Rødt kan bli bedre på språk.